

Tämä on artikkelin rinnakkaistalenne.

Lauhanen, R. Ilmasto ja metsät muuttuvat. Koneyrittäjä 48 (5), 24–25.

Koneyrittäjä on luettavissa verkossa: <http://www.koneyrittaja.fi/>

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

www.seamk.fi

verkkolehti.seamk.fi

Ilmasto ja metsät muuttuvat

Ilmastonmuutos on vakava asia, ja suomalaisesta metsäsektorista on tullut osa ilmastokeskustelua. Ilmaston lämmetessä metsien kasvu lisääntyy. Samalla kuitenkin erilaisten tuhoriskien ennakoidaan kasvavan. Ilmastonmuutoksen torjunta vaatii tekoja niin kansalaisilta, metsäsektorilta, tutkimukselta kuin yhteiskunnaltakin. Jatkossa alemman tieverkon hoito on suuri haaste. Jos myrskytuhot yleistyvät, puunhankintaa on osin järjesteltävä uudelleen. Huhtikuussa ministeri Kimmo Tiilikainen otti esille kivihiilestä luopumisen tulevalla vuosikymmenellä.

RISTO LAUHANEN, SEAMK

Syksyllä 1991 Joensuun yliopistossa julkaistiin metsiä ja ilmastonmuutosta koskeva oppikirja. Kirja ennakoiti, että Etelä-Suomen tuleva ilmasto muistuttaa jatkossa Saksan ilmastoa ja Lapin ilmasto taas kehittyi lähivuosikymmeninä Etelä-Suomen ilmastoon suuntaan ilman hiilidioksidipitoisuuden kasvun takia. Aika näyttää miten tässä lopulta käy.

Kylmät kesät edelleen mahdollisia

Katokesä 2017 sekä talvi 2017-2018 osoittivat, jotta ilmastoon keskimääräisestä lämpenemisestä huolimatta viileät kesät ja kylmät talvet ovat edelleenkin mahdollisia. Näin akatemiaprofessori, MH Seppo Kellomäen sekä MH Timo Karjalaisen, MH Jussi Tuovisen ja MH Risto Lauhanen vuonna 1991 kirjoittaman kirjan ennuste kävi toteen.

Ilmastonmuutoksessa metsien kasvun lisääntyminen, jos ilmasto jatkaa keskimääräistä lämpenemistään. Vaihtelevat kasvukaudet voivat osaltaan stressata puita, mikä voi näkyä niissä kasvuhäiriöinä tai pakkasvaurioina. Valoilma ei kuitenkaan muutu, vaikka ilmasto lämpenisi.

Suomessa on nyt puuta enemmän kuin koskaan metsien vuosikasvun yllittäessä 100 miljoonaa kuutiometriä. Turvemaiden metsien ojitukset, metsänviljelyurakat ja Lapin paksusammalkuusikoiden uudistaminen männiköiksi ovat osaltaan lisänneet metsien kasvua.

Koivun on ennakoitu hyötyvän ilmastoon lämpenemisestä ja kuusikoiden kärsivän. Pyökistä voisi tulla uusi puulaji Suomeen. Pyökki on kuitenkin kalkkipitoisten metsämaiten puu. Toisaalta puut kasvavat ja sopeutuvat muutoksiin hitaasti. Hyönteiset taas voivat mukautua varsin nopeasti uusiin olosuhteisiin.

Ilmastonmuutoksen myötä kuumat ja kuivat kesät voivat lisätä hyönteistuhoriskia. Sateiset ja lämpimät kesät puolestaan saattavat altistaa metsiä sienituhoille. Myös myrskytuhojen on ennakoitu lisääntyvän ilmastomuutoksen voimistuessa.

Kirjanpainajahyönteisistä ja kuumien maannousemasienestä voi olla jatkossa vaivaksi asti, mikäli myrskytuhoalueiden puita ei saada korjattua ajoissa. Maannousema on ollut Suomessa ja muuallakin ongelmaksi lähinnä rannikoilla, mutta leudot ja lumettomat talvet voivat edesauttaa taudin leviämistä.

Metsänhoitoa tarvitaan

Joensuun yliopiston silloinen tutkimusryhmä korosti hyvän metsänhoidon merkitystä ja metsien ränsistymisen estämistä ilmastomuutoksen torjunnassa. Kun

metsän puita kuolee, hiilidioksidia vapautuu ilmaan. Kasvat metsät taas sitovat hiilidioksidia.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun yhteistyökumppani, professori Douglas Piirto jäi jokin aika sitten eläkkeelle Kaliforniassa. Suomensukuinen Piirto on ollut huolissaan puunkäytön vähenemisestä Kaliforniassa, jossa kaarnakuoriaiset tappavat hoitamattomissa metsissä joka kolmannen puun pystyyn. Ja kun salama iskee rutikuivaan puustoon, syttyy vakava metsäpalo nopeasti.

Tarvitaan ilmastotekoja

Vähäpäästöisillä kulkuneuvoilla ja uusiutuvan energian käytöllä kansalaisten ilmastomuutoksen torjunta osin etenee. Ilmastoteot lähetevät meistä itsestämme.

Huhtikuussa ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen esitti Suomeen kivihiilikieltoa jopa vuoteen 2025 mennessä, koska osin halvan kivihiilen lisääntyneen käytön myötä Suomen kasvihuonekaasupäästöt ovat kasvaneet. Kivihiilestä on ollut harmia myös metsäkoneyrityksille. Kun suurilla voimalaitoksilla on käytetty metsähak-

keen sijaan kivihiiltä, on yrityksille aiheutunut valittavia koneseisokkeja.

Puunkorjuu vaikeutuu

Ilmaston lämmetessä turvemaiden metsien puunkorjuu on vaikeutunut, koska kunnan talvia ei aina ole ollut. Pohjanmaan maakunnissa ja metsäkoneiden kehittämisessä riittää tällä saralla jatkossa haasteita.

Talvella 2018 Jämsän seudulla ei metsäkoneita saatu lavettiautoilla metsiin, kun liukkaat ja märät paikallistiet olivat hoitamatta.

Toisaalla viime vuoden loppupuolella Seinäjoen Ylistarossa kouluauto suistui ojaan osin tien liukkauden takia.

Ilmastonmuutos ja nopeat lämpötilan vaihtelut asettavat haasteita paikallisteiden hoidolle. Koko kansallinen biotalousstrategia vaarantuu, jos alempiasteisen tienverkon kunnosta ei jatkossa huolehdita riittävästi, eikä puu liiku sujuvasti metsistä tehtaille ja voimalaitoksille.

Suomalaisessa puunhankintamallissa voidaan samana talvena rajanaapurin A leimikon korjuu tehdä keltaisilla koneilla ostajalle G. Parin viikon sisällä rajanaapurin B metsässä käy ostajan H toimesta vihreä konekalusto. Rajanaapurin C metsässä puunaiset koneet puolestaan korjaavat puut ostajalle F.

Myrskypuumetsät ovat hankalia puunkorjuukohteita. Jos myrskytuhot jatkossa yleistyvät, on puunhankintaa järkeistettävä. Nopeilla kaukokartoitusmenetelmillä ja droneilla voisi selvittää tuho-kohteita ennalta. Suomen metsäkeskus voisi koostaa myrskytuho-ohjelmia. Sen jälkeen esimerkiksi kerralla tietyn kulmakunnan tuhopuut metsäautotien varteen useiden metsänomistajien palstoilta. Mutta salliiko vapaa markkinatalous tämän lähimmän rajanaapurin korjuumallin?

Tutkijat tuottavat tietoa ja poliitikot päättävät

Joensuun, ja myöhemmin Itä-Suomen yliopistossa on tehty tuloksellista tutkimusta metsistä ja ilmastomuutoksesta. Tutkijat tuottavat puoleetonta tietoa, jota poliitikot voivat käyttää tai olla käyttämättä. Ilmastopäätökset ovat loppujen lopuksi poliittisia. Toivottavasti eivät päättä ilmastopoliittisesti, että Ruotsissa puutalot sitovat hiiltä, mutta Suomessa ei.